

„Ik wil mijn redders nog één keer omarmen”

Video van Nieuw Guinea maakt emoties los bij marinier die leven dankt aan twee papoea's

Na in 1959 neergestort te zijn, vreesde hij door de haaien te worden opgegeten, maar toen hoorde hij opeens stemmen...

door FELIX WILBRINK

■ Een Martin Mariner, het omstreden watervliegtuig van de marine. EIGEN FOTO

VANDAAG wordt in Woerden een reünie gehouden van marine-personeel dat geleverd was bij Fak Fak in Nieuw Guinea. Voor de zoveelste keer bij elkaar om te praten over het land dat ze allemaal in 't hart hebben gesloten. Daar wordt een video vertoond, die wij eerder zagen, samen met de directe betrokkenen, vier stoere zestigers en een zeventiger. Voormalige dienstplichtige en vrijwillige mariniers. Ze dienden op Nieuw Guinea en werden later steunpilaren in onze maatschappij. Verantwoordelijkheid, plichtsbef, vaderlandsliefde. Vier mannen in een kamer en ze huilen om een video waarop twee te zien zijn. Twee kleine papoea's uit Nieuw Guinea. Twee kleine helden, die met al hun levens zijn verweven. En ook vandaag in Woerden zullen deze beelden weer heel veel emoties losmaken.

zijn voet, die ergens aan bekneld zit. Twee tenen rukt hij af voordat de voet loskomt. Dan ligt hij in het water. Zijn reddingsvest is aan farden en zal hem niet helpen. Hij zwemt naar een losgeslagen benzinetank. Gript zich er aan vast. Er zit nog benzine in, die stroom door een gat uit de tank over zijn gezicht. Ze benzine bijt in de wonden die hij over op zijn lichaam heeft. Hij vecht voor zijn leven.

Angst

Door zijn angst heen heeft hij gekeken naar het vliegtuig en gezien hoe gezagvoerder Adriaanse, de man met wie hij al jaren vloog en die hij hoog had, met co-piloot Betram, stil, vast in de riemen, zonder verder te bewegen, in de golven zijn verdwenen. Na een klap op het water van een neerstortend vliegtuig, duurt het veertig minuten voordat de haaien hun angst hebben overwonnen en op de geur van bloed afkomen, heeft hij in zijn opleiding geleerd. Bloed genoeg, weet Gerhard, het stroomt uit zijn lijf. Het kan niet lang meer duren voordat hij aan stukken wordt geseurd. Dan een stem. Een en een gezicht. Gerhard herinnert het

■ Gerhard de Bruyn overleefde de ramp met de Martin Mariner.

FOTO: FRANS JONGEN

aanvaren in zo'n holle boom. Het waren papoea's, echte, met nog zo'n bot door hun neus. Ik ben met bovenmenselijke kracht in die kano terecht gekomen. En daar werd ik weer bang. Ik dacht echt: nu ben ik van de haaien gered en nu gaan ze me nog opeten ook. Want wat wisten wij nu van Papoea's. In onze ogen waren het koppensnellers. Gerhard werd naar een dorp gebracht, waar hij werd uitgekleden en gewassen, hij kreeg melk te drinken en een van de papoea's wees precies de plek aan waar later zou blijken dat Gerhard zijn rug had gebroken. En de mannen, ze moesten lachen om die bruine blanke met een witte piel. Toen had hij het wel door, hij zou niet worden opgegeten. Hij was gered. Deze mannen waren met gevaar voor eigen leven, want er stond een zware deining die ochtend, uitgevaan om een ander mens te helpen. Twaalf en een half uur later werden Gerhard de Bruyn en korporaal Miel Koelhuis (die door een andere stam werd gered) door de HMS Amsterdam opgepikt. September 2000, 12.00 uur. Wassenaar. In een prachtige woning, tweeboom, op een van de vele landgoederen die Wassenaar rijk is, zit Gerhard de Bruyn. Hij draagt een blauwe blazer die aan een kant zwaar is van de medailles en onderscheidingen die hem ten deel vielen. Hij zit recht op, zoals een oud-militair betaamt. Hij kijkt naar de televisie. Daar ziet hij beelden van een baai vier weg in Nieuw Guinea. Een roeiboortje wordt het strand op geleept. Vijf Nederlandse mannen stappen uit. De camera zwaait naar het dorp waar kinderen rondrennen en twee donkere mannetjes uit de menigte naar voren stappen. Netjes, beleeft, schuw haast, de katoenen hemden keurig gestreken. Om hun nek dragen ze een medaille. Het zijn Kuning Garamakha en Kasiu Sagara. Ze schudden de hand van de Nederlandse mannen. Ja, ze weten het nog van het vliegtuig. Ja, ze kennen die man op de foto wel. Want deze twee oude mannen, zijn de redders van Gerhard de Bruyn. Gerhard kijkt en kijkt. Hij zal niets laten merken, maar zijn anders zo vaste hand trilt, over zijn gezicht schieten kleine krampjes, tussen lachen en huilen in. De camera draait het dorp in. Daar, een primitieve watertoren. Kijk eens, Gerhard, waar ze het water in op

waaraan Gerhard de Bruyn 41 jaar geleden zijn leven dankte. „Die ene, Kasiu Gagara, die herken ik wel, geloof ik, ze zijn zo oud geworden. Man, wat een kippenvel, ik wil er heen, ik wil ze de hand schudden. Zij hebben mijn leven gered. Van hun heb ik de afgelopen 41 jaar gekregen, zomaar cadeau gekregen, van hun.” Zijn zachte stem, die door de lange aas' Utrecht als zijn geboortestad verraadt, sterft weg en uiteindelijk springen die grote stoere man de tranen in zijn ogen. „Man, zo gauw het daar in Nieuw Guinea weer rustig is, dan ga ik er heen. En als het moet dan neem ik een schip rijd voor ze mee. Ik ben ze zo dankbaar.”

Grafdingen
In dezelfde kamer is ook Henk Luijt aanwezig, toen ook marinier verbindingsdienst: „Op de dag van het ongeluk brak om 11.30 uur de pleuris uit. Er was weer een Martin Mariner neergestort. De ene na de andere mededeling moest de lucht in. Van dringend tot zeer dringend. De stemming was: ze zullen die grafdingen nu toch niet meer laten vliegen.” Luijt: „En dag later kwam er goed bericht, beter althans: er was een papoea aangekomen in een kano, hij had acht uur lang gepeddeld om een van de andere overlevenden, luitenant zee, G. Slikker, naar Fak Fak te brengen. Ze waren dus niet allemaal dood. Na ongeveer een maand mocht ik mee, op een expeditie naar de kampong waar Gerhard toen gebracht was. We hadden een geschenkzending bij ons, zesenstig zakken cement en bronzen medailles. In aanwezigheid van de sultan van Roembatti en de resident van Fak Fak kregen de redders een feestmaal, midden in de bush met glazen, borden, en bestek. Dat had de sultan geregeld. Gerhard herinnert het zich misschien anders, maar ik kan me herinneren dat ze redelijk geciviliseerd waren, moslims, en zonder peniskokers of zo iets.”

Volgende keer deel 2: GEWONDE TURKSE GUERRILLASTRIJDERS NAAR NEDERLANDSE ZIEKENHUIZEN
* Om veiligheidsredenen zijn de namen van enkele betrokkenen mede op verzoek van politie en BVD veranderd.

Reacties
* In een reactie op de verklaringen van de voormalig infiltrant, laat de BVD weten dat naar de mening van de dienst voor ons land de ergste dreiging van de Turkse extremistische organisaties inmiddels is afgewend. Zowel de PKK als de militante tak van de TKP/ML zouden inmiddels een vreedelievender koers voeren.

omdat hij de herinnering aan Nieuw Guinea nooit kwijt geraakt. Ook Piet Postma zit in de kamer waar de video wordt vertoond. Ook Postma is de herinnering aan Nieuw Guinea nooit kwijtgeraakt en de herinnering aan dat vliegtuig waar hij als laatste contact mee had. In een schriftelijke verklaring laat de BVD weten: „Het is de BVD bekend dat de Turkse Kommunistische Partij/Marxisten-Leninisten zich eind jaren tachtig georganiseerd heeft in de vorm van Europese federaties. De Nederlandse federatie, de Federatie van Turkse Arbeiders in Nederland (HTIF), bestond uit een viertal regionale verenigingen. Begin jaren negentig heeft de TKP/ML aan omvang en betekenis ingeboet. De TKP/ML speelt momenteel in het arsenaal aan Turkse linkse organisaties in West-Europa nauwelijks een rol. In Nederland doet de TKP/ML anno 2000 incidenteel van zich spreken door bijvoorbeeld het betuigen van steun aan (gevangen) medestrijders in Turkije of aan andere initiatieven die tegen het Turkse bewind gericht zijn. Het is bekend dat de TKP/ML in het verleden financiële campagnes organiseerde waarbij gebruik is gemaakt van (dreiging met) geweld. In het verleden heeft de TKP/ML in ons land ook ondersteuning verleend aan de politieke strijd in Turkije door partijgenoten die in Turkije gevaar liepen naar Nederland te laten komen. De organisatie vormt naar het oordeel van de BVD op dit ogenblik geen gevaar voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde in Nederland.”

Daar zijn ze: de twee redders van Gerhard de Bruyn. De dorpsoudste zit tussen hen en twee oud-mariniers die hen vonden completeren het beeld. EIGEN FOTO

EMOTIONELE BEELDEN
Woensdagavond in Twee Vandaag vanaf 17.30 uur, Nederland 2 kunt u de beelden zien van deze emotionele bijeenkomst. Marjan Moolenaar filmt ook op de reünie van het marine-personeel van Fak Fak, die vandaag wordt gehouden in het Brediusshonk in Woerden. Gerhard de Bruyn is de voorzitter van de Martin Mariner reüniecommissie: 070-5141204.

Turkse BVD-infiltrant

Vervolg van pagina 17

Naar aanleiding van Kamervragen die hierover werden gesteld, meldde de BVD dat de PKK zich onder meer in Nederland bezig houdt met „ideologische scholing. Hoewel de exacte inhoud hiervan niet bekend is, wordt het onwaarschijnlijk geacht dat deze scholing naast een politieke en sociale functie tevens een militaire functie zou hebben.” Ook zei de BVD toen dat er „geen bevestiging was verkregen voor gedwongen deelname van jongeren.”

Moussa: „De trainingen zijn bedoeld om jeugd te hersenspoelen en zo uiteindelijk strijders te kunnen roepen. Dertien- tot zeventien-jarigen worden geestelijk zwaar onder druk gezet. Om wraakgevoelens op te roepen, worden bijvoorbeeld beelden getoond van daden van het Turkse leger. De plekken waar wordt getraind, worden meestal gehuurd op naam van personen van een Turkse stichting of een Turks bedrijf. De man die verantwoordelijk was voor de trainingen van de PKK in Nederland was Xelil. Hij had een soort veiligheidsmechanisme ingebouwd, hij vertelde ooit teveel...”

In een schriftelijke verklaring laat de BVD weten: „Het is de BVD bekend dat de Turkse Kommunistische Partij/Marxisten-Leninisten zich eind jaren tachtig georganiseerd heeft in de vorm van Europese federaties. De Nederlandse federatie, de Federatie van Turkse Arbeiders in Nederland (HTIF), bestond uit een viertal regionale verenigingen. Begin jaren negentig heeft de TKP/ML aan omvang en betekenis ingeboet. De TKP/ML speelt momenteel in het arsenaal aan Turkse linkse organisaties in West-Europa nauwelijks een rol. In Nederland doet de TKP/ML anno 2000 incidenteel van zich spreken door bijvoorbeeld het betuigen van steun aan (gevangen) medestrijders in Turkije of aan andere initiatieven die tegen het Turkse bewind gericht zijn. Het is bekend dat de TKP/ML in het verleden financiële campagnes organiseerde waarbij gebruik is gemaakt van (dreiging met) geweld. In het verleden heeft de TKP/ML in ons land ook ondersteuning verleend aan de politieke strijd in Turkije door partijgenoten die in Turkije gevaar liepen naar Nederland te laten komen. De organisatie vormt naar het oordeel van de BVD op dit ogenblik geen gevaar voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde in Nederland.”

om zeker de Patipibaai te bezoeken. We hoopten daar de redders te ontmoeten. De videoband die we ter plaatse van de redders hebben opgenomen, was bedoeld om Gerhard de Bruyn te verrassen.” „Eigenlijk had iedereen aangenomen dat die mannen niet meer leefden. Het was een mensen die je nooit eerder hebt gezien, maar waar je zoveel van hebt gehoord, de hand te mogen schudden. Het was een ontmoeting met oermensen, die we nog altijd koesteren. Stiekem waren we van plan om ze misschien door zo'n verrassingsprogramma uit de televisie naar Nederland te halen. Helaas blijft dat, door de huidige politieke situatie op Nieuw Guinea, voorlopig een droom. Het eiland is van de buitenwereld afgesneden.” Nieuw Guinea, zet ze in één kamer, deze binken, en binnen twee minuten komen de eerste tranen. Ze beginnen te stoor: „Man, wat een prachtige tijd dat toch. Weet je nog hoe we altijd na patrouille in versnelde pas naar Fak Fak moesten, hoe steil die weg nog was? Ja, en weet je nog hoe we dan buiten stonden te mandieën, als er al water was.” Dan zwaait het verhaal naar: „Patrouille, met wurgkoord op zachte scherpe patronen. De bush in en je wist dat er geen weg terug was. Zou je de vijand tegen komen? Zou je het overleven? Wat wil je, we waren jonge jongens, nooit iets beleefd en dan plotseling in de jungle. Oh, het was er zo mooi. En we konden heel best met die papoea's opschieten, hoor.”

Meningen
Ook hoor je dat meningen altijd verdeeld blijven: had Nederland nu wel of niet moeten zwichten voor de internationale druk en Nieuw Guinea aan Indonesië overlaten? De een zegt dat Nederland zich nooit iets aan Nieuw Guinea gelegen heeft laten liggen. Niets was er, geen ziekenhuizen, geen voorzieningen, het was een wingewest, noem het maar een roofgewest. Alles wat er nu aan welvaart is, hebben de Indonesiërs gebracht. De ander vindt dat de deplorabele staat van het land alleen aan Indonesië is te wijten. Maar deze mannen vechten niet meer over dit soort onderwerpen, ze respecteren elkaars mening, want ze hebben één ding gemeen: ze houden van Nieuw Guinea. Gerhard de Bruyn geeft zelfs lezingen over het eiland waar hij bijna de dood vond. Geen diert, vis of plant die hij niet kent. Gerhard: „Gek, eigenlijk, ik ben er nooit meer terug geweest. Maar nu ik weet dat mijn redders nog leven, zal ik gaan. Ik wil ze nog een keer omarmen.” Nieuw Guinea, het zal ze nooit verlaten.